

KRONİK

Umudun Çocuklarından Avrupa Sosyalizmine: SYRIZA'nın Büyük Zaferi

Pınar Dilan Sönmez, Panteion University of Social and Political Sciences

Geçtiğimiz günlerde Avrupa kamuoyunu en çok meşgul eden konulardan biri Syriza'nın Yunanistan'da iktidara gelişi idi. Bu seçim zaferinin bu kadar konuşulmasının haklı sebeplerinden belki de en önemlisi, partinin benimsediği 'ikili iktidar stratejisi' idi. Parlamento içi ve parlamento dışı mücadele arasındaki karşıtıktansa bu iki mücadele alanını birleştirerek 'demokratik sosyalizme' ulaşmayı hedefleyen 'ikili iktidar stratejisi' bir anlamda Marksist ideolojinin yeniden okunması olarak algılanmış ve 1970'lerin sonuna doğru derin bir ideolojik kriz içinde kıvranan sosyalist anlayış için önerilen alternatif yollardan biri olarak görülmüştü (Poulantzas, 2014: 260). Nasıl sosyal demokrasi Giddens'in 'Üçüncü Yol'u üzerinden uzun tartışmalarla revize edilmeye çalışıldıysa, sosyalist ve radikal sol çevreler de solun sıkışıp kalmışlığına bir çözüm bulma çabası içindeydi. İkili iktidar stratejisi de Poulantzas tarafından böyle bir atmosferde 1978'de 'Devlet, Güç, Sosyalizm' adlı kitabında dile getirildi. Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve Avrupa'da solun gerilemesinin ardından başlayan tartışmalar, 19. yüzyılın sonlarında Bernstein ve revizyonistlerin sosyalist hedeflere ulaşmak için devrimi değil evrimi önermeleri ve bu kapsamda burjuva toplumundan sosyalist topluma geçişi bizzat burjuvazinin kendi araçları aracılığıyla, yani genel seçimler, parlamento ve demokrasi aracılığıyla gerçekleştirmenin tek yol olduğunu savunduğu dönemi andırıyordu (Bernstein, 1993: 102). Özellikle Stalinist bakışın bizzat radikal sol çevrelerce de devletçi ve otoriter doğası nedeniyle eleştirilmesi ve fakat öte yandan sosyal demokratların da devletçi kararsızlar olarak görülmesi sol içindeki tartışmaları dahası bölünmeleri de beraberinde getirmişti. Stalinistler, Marksistler, neo-Marksistler, Maoistler, anarko-komünistler, Troçkistler, sosyal demokratlar, üçüncü yolcular, ekolojistler ve daha pek çoğu... Aslında solu revize etmeye dönük bu sürecin bütünüyle tamamlandığını söylemek bugün

dahi mümkün değil. Zira iktidara en çok yaklaşmış sosyal demokratların büyük bir çoğunluğu sosyalistlerin ağır eleştirileri altında üçüncü yol politikalar benimserken ve neoliberalizme bir anlamda yeşil ışık yakarken dahi hala ciddi bir başarıya ulaşmış değiller. Keza sosyalistler de bir yandan kendini yeniden tanımlama çabası içinde ideolojik bunalımla yüzleşirken diğer yandan da kapitalist sistemin egemen güçlerinin karşısında varolma savaşı veriyorlar. Komünistler ise pek çok ülkede temsil şansı dahi bulamıyor. İşte tam da bu noktada, bugün yüzümüzü Yunanistan'a çevirdiğimizde gördüğümüz siyasal konjonktür belki de yıllar sonra ilk kez Avrupa'da sol için umut verici bir sürecin başladığını işaret ediyor. Çünkü bugün Yunanistan, tarihinde ilk kez sosyalist bir parti tarafından yönetiliyor.¹ Üstelik bu sosyalist parti yıllardır Avrupa solunun en ciddi problemlerinden biri olan bölünmüşlüğe de kendi heterojen yapısı yani sol koalisyon projesiyle bir çözüm sunuyor.

Poulantzascı yaklaşımın etkisinin örgütlenme biçimi ve parti stratejisi anlamında yoğun olarak hissedildiği Syriza, geçtiğimiz Ocak ayında, Yunanistan'da olağanüstü bir seçim zaferi kazanarak iktidara geldi ve hem beş yıldır kriz batağındaki ülke hem de Avrupa sosyalizmi için bir umut ve deyim yerindeyse bir uyanış oldu. Bu nedenle, 25 Ocak akşamı seçim sonuçlarının açıklanmasının hemen ardından Klafthmonos Meydanı'nda yaşanan büyük coşku bir anlamda Yunanistan'da umudun zaferine olduğu kadar Avrupa sosyalizminin yeniden uyanışına da gönderilen bir selamdı. Bizatihi partinin lideri ve ülkenin yeni başbakanı Alexis Tsipras'ın da seçim öncesinde defalarca vurguladığı gibi bu, Avrupa sosyalizmi ve Avrupa'nın kendisi için tarihi bir dönemeçti. Zira var olan koşullar altında ancak Avrupa Solu'nun siyasal vizyonu ve cesareti Avrupa'nın demokratik, sosyal ve ekolojik temeller

¹Bu noktada akıllara 1981'de PASOK'la yaşanan deneyim gelebilir. PASOK 1974'te kurulduğunda sosyalist ideallerle ve 'değişim' sloganıyla yola çıkmıştı. Ne var ki daha 1977 seçimlerinde alınan oy oranındaki gözle görülür artışla beraber parti iktidara ortak olunca partinin sert sosyalist söylemlerinde yumuşamaya gidildi ve parti sosyal demokratlaşma sürecine girdi. Dahası PASOK bir anlamda diktatörlük dönemi politikalarına bir tepki olarak doğmuş, icinde birbirine benzemeyen farklı sol unsurları barındıran PAK (Panhelenik Özgürleşme Hareketi) ile Yorgo Papandeu'nun liderliğindeki merkez solun temsilcisi olarak adlandırabileceğimiz Merkez Sol'un mirasını devralmıştı. Bizatihi PASOK'un karizmatik lideri Andreas Papandreu da Merkez Sol hükümetinde bakanlık yapmıştı. PASOK aslında daha kuruluşundan itibaren sosyal demokrat, merkez solun temsilcisi bir parti konumundaydı. Dolayısıyla PASOK'la yaşanan ilk sosyal demokrat deneyimdi, ilk sosyalist deneyim değil. Daha fazlası için Bkz. Pinar Dilan Sonmez. (2014). "The Social Democrat Experience in Greece and Turkey: PASOK and CHP's Powers". *Master Thesis*. The Panteion University of Social and Political Sciences.

üzerinde yeniden imarı için ulaşılmaması gereken sosyal uzlaşmayı sağlayabilirdi (Tsipras, 13.01.2014). Ne var ki Syriza, oyların %36,34'ünü alarak 149 sandalyeyle seçimden birinci parti olarak çıktığında sosyal medya dahil her türlü kaynaktan yağın bilgiler ülke içinde ve dışında iki duygunun hakim olduğunu gösteriyordu: Umut ve korku!

Aslında seçim öncesinde de benzer bir süreç işlemiş ve Syriza birilerinin umudu, birilerinin kabusu olarak sunulmuştu. Bunun en güzel örneklerinden biri eski başbakan Samaras'ın halka meclisten gözdağı vermesi ise bir diğeri de PASOK'un hazırladığı seçim videosunda Syriza'yı acemi bir uçak pilotu olarak göstermesi ve halka korku yaymaya çalışmasıydı. Bu çabalar partiye oy kaybettirmek şöyle dursun, daha fazla insanın partiye yaklaşmasını sağladı. 2010 yılından bu yana ağır tasarruf önlemleriyle hırpalanmış bir halkın tehditlerle gözünü korkutmak açıkçası pek işe yarayan bir taktik değildi. Zira bundan daha kötüsü ne olabilirdi ki? BBC'nin Atina'da yaptığı bir röportajda genç bir kadının da belirttiği gibi, Syriza söylediklerinin %10'unu bile gerçekleştirebilecekse bu bir umuttu ve risk almaya değerd. Dahası Akçay'ın T24'e verdiği röportaja da atfen en çok korkulan senaryonun yani Yunanistan'ın Avro'dan çıkması (*Grexist*) ihtimalinin dahi ülke ekonomisinin bundan daha kötüye götürmesi oldukça zor görünüyordu ("Ümit Akçay ile Röportaj", *T24 İnternet Gazetesi*, 26.01.2015). Seçim öncesi Atina sokaklarında biraz gezme şansı bulabilmiş herkes aslında Syriza'nın öyle ya da böyle toplumun her kesimine dokunabilmiş olduğunu rahatlıkla gözlemleyebilirdi. Herkes bu seçimin kritik olduğunu biliyordu ve benzer bir şekilde hemen hemen herkes Syriza'nın ilk parti olarak seçimden çıkacağını da farkındaydı. Zira karşılaştığımız her on kişiden en az yedisi tercihinin Syriza'dan yana olduğunu belirtiyordu. Bu heyecanın, zaten varolan düzenin devamlılığı anlamına gelen Yeni Demokrasi'nin yeniden seçilmesiyle ya da krizin faturasını en ağır biçimde ödeyen ve bugün PASOK destekçisi olmanın bile neredeyse tepkiyle karşılandığı bir ortamda parti lideri Venizelos'un ani çıkışlarıyla hiç bir ilgisi yoktu. Bu heyecan "Umut Geliyor!" sloganıyla yola çıkan Syriza'nın yarattığı bir heyecandı. Peki Syriza'yla umut vadeden umudun çocukları kimlerdi?

1989'da kurulan *Synaspismos* (SYN) yani 2003'e kadar olan ismiyle Sol ve İlerleme Koalisyonu esasında Sovyet yanlısı Yunan Komünist Partisi (KKE) ile Avrupa komünizminin temsilcisi eski Yunan İç Komünist Partisi'nin varisi Yunan Solu arasındaki bir seçim ittifakı olarak doğmuştu (*The Huffington Post Greece*, 24.01.2015). Ne var ki ilerleyen yıllarda, özellikle de KKE'nin bu koalisyondan kopmasının ardından Yunan Solu, KKE ve radikal sol hareketlerin çatı örgütü olmaya devam eden *Synaspismos* tarafından temsil edilir hale geldi. 2003'te adını Sol Hareketler ve Ekoloji Koalisyonu olarak değiştiren SYN bir yıl sonra 2004'te ise Syriza yani Radikal Sol Koalisyon

adıyla partileşme yoluna girdi. Yunan seçim sistemindeki %3 'lük seçim barajını aşmayı başaran ve fakat oy oranı 2012'deki seçimlere kadar %5'lerin üzerine çıkamayan Syriza'nın popülaritesi 2009'dan sonra hızla artmaya başladı.

Genç lider Alexis Tsipras'ın karizmatik liderliği elbette bu yükselişte rol oynamıştı ve fakat örneğin PASOK'un kuruluşunun ardından Andreas Papandreou'yla yaşanana benzer lider odaklı bir süreçten ziyade Syriza'da parti örgütü ve ideolojisi odaklı bir süreç işlemişti ve bugün hala işlemekte.² Dolayısıyla Syriza'dan bahsederken isimlerden çok partinin ve hatta partiyeye bağlı parlamento dışı örgütlenmenin öne çıktığını söylemek mümkün. Esasında Syriza'yı Syriza yapan dört önemli dinamik var. Bunlardan ilki partinin yapısı. Radikal sol partilerin birleşimi olarak bünyesinde Troçkistleri, Maoistleri, Komünistleri, çeşitli sol ve ekolojik hareketleri ve sınırlı bir oranda da olsa sosyal demokratları barındıran tamamen heterojen bir yapı olarak Syriza'nın solda bir birliği temsil ediyor olması, bir sol proje olarak onu diğerlerinden ayıran en önemli özelliği. Kouvelakis'in geçtiğimiz günlerde katıldığı bir konferansta da altını çizdiği gibi bu yapı bir yandan parti içindeki grupların farklılıklarına rağmen birleşmiş bir savunma gücü olarak ortaya çıkarken diğer yandan da ortaklıklar çerçevesinde gelişen yeni bir antikapitalist sol kültürün habercisi (Kouvelakis, 2015). Aslında bu tarz bir sol projenin tamamen solun farklı unsurlarının birbirlerini eleştirmeyi ve bu doğrultuda yeni ve ortak yollar geliştirerek hem parlamento içinde hem de dışında güçlü bir mobilizasyonla sosyalist ideallere ulaşmasını amaçlayan bir öğrenme ve gelişme süreci olduğu söylenebilir. Tam da bu noktada yeniden Poulantzas'a atıfla şunu söylemek gerek ki aslında Syriza, demokratik sosyalizm algısında resmedildiği gibi parlamento dışında gelişmiş, demokratik yollarla parlamentoya girebilmiş ve zamanla hem parlamento içinde hem de dışında büyüyen örgütsel yapı ve artan destekle iktidarı da ele geçirmiş bir hareketin hikayesi. Diğer bir deyişle Poulantzas'ın ve hatta Gramsci'nin tarif etmeye çalıştığı sol stratejinin pratikte vuku bulmuş hali Syriza'dır demek abartılı bir yorum olmayacaktır. Partiyi

²Bu noktada şunu da belirtmek de fayda var. Bir kaç yıldır devam eden Syriza yeni PASOK mu olacak tartışmaları Syriza'nın iktidara geldiği bugünlerde de hızla devam ediyor. Ne var ki benzer yanlarına rağmen Syriza'nın başlattığı süreç PASOK'un 1981'de başlattığı süreçten farklı. Zira ne Alexis bir Andreas ne de Syriza bir PASOK. PASOK'un sosyal demokratlaşma sürecine benzer bir gelişimi Syriza'da görüp görmeyeceğimize ilişkin soruyu yanıtlamak da henüz mümkün görünmüyor. Radikal sol partilerin iktidar şansı buldukları takdirde zamanla oy kaybı nedeniyle catch-all mantığı çerçevesinde radikal söylemlerinde yumuşamaya gittikleri deneyimle sabit. Fakat Syriza için böyle bir yorum, en azından şu an için erken olur.

diğerlerinden ayıran ikinci dikkate değer husus ise parti kadrosu. Yeni Demokrasi ve PASOK'un kadroları çoğu elit ailelerden ve hatta Yunanistan'da şömine aile olarak adlandırılan isim yapmış ailelerden gelen kişilerle doluydu. Syriza ise aralarında elit ailelerden gelen isimleri de barındırmakla birlikte daha çok ortadirek ailelerin çocuklarından oluşan bir kadroya sahip. Bunun en güzel örneği de Atina'nın dış mahallerinden birinde yaşayan orta sınıf bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Alexis Tsipras (Denwood, 2012; Squires, 2015). Keza bir diğer önemli ayrıntı ise partide görev yapan pek çok kişinin ve hatta bakanların pek çoğunun akademisyen oluşu. Bu elbette partinin entelektüel düzeyinin oldukça yüksek olduğunun bir göstergesi. Diğer bir çarpıcı nokta ise parti kadrosundaki önemli figürlerden ciddi bir kısmının İngiltere'de Essex'de okumuş olmaları. Essex, o dönemde Oxford ya da Cambridge'de ekonomik zorluklardan ötürü okuma fırsatı bulamayan pek çok Yunan öğrencinin tercih ettiği bir okuldu. Kechriotis'in de belirttiği gibi Samaras ya da Papandreou'nun Harvard mezunu olduğu da göz önüne alındığında Varoufakis ya da Rena Dourou'nun Essex diplomasına sahip Laclau'nun öğrencileri olarak başka bir siyasi ve sosyal kültüre sahip olmaları onları geleneksel siyasal elitten ayıran önemli bir nokta (Kechriotis, 2015). Üçüncü önemli özellik ise Syriza'nın halkın taleplerini siyasal anlamda ifade edebilme ve bu çerçevede halkı da mobilize edebilme kabiliyetiyle ilgili. Radikal Sol Koalisyon'un 2013'te resmi bir parti olmasının ardından düzenlenen ilk kongrede Tsipras, partinin eylemlerini kitlesel çoklu sosyal hareketleri geliştirmek için halkın talep ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenleyeceğini belirtirken sol bir hükümetin ancak ve ancak kitlesel mobilizasyon ve inisiyatiflerle ortaya çıkabileceğinin altını çizmişti. Bu kitlesel mobilizasyon içine alabildiği kadar geniş bir kesimi almalıydı. Aslında bu bir anlamda Syriza'nın doğrudan doğruya sınıf odaklı bir bakışının olmadığını ve sınıf çatışmasındansa ortaklıklar üzerinden farklı sosyal katmanlardan herkesi kapsayacak, örgütsel bir yapıya işaret ettiğini gösteriyor. Dördüncü ayırt edici özellik ise Syriza'nın sunduğu programdı. Fakat programa geçmeden önce seçim gününe dönmekte fayda var.

25 Ocak'ı milat olarak kabul edip seçim öncesi ve sonrası atmosfere baktığımızda korku ve umudun birlikte var olduğu bir halet-i ruhiyeden bahsetmiştik. Korku ve umut bir aradaydı çünkü Syriza'nın durdurulamaz yükselişi egemen sınıfları tehdit eden bir hal almış ve özellikle Avrupa Birliği içinde ciddi tartışmaların başlamasına sebep olmuştu. 2015'in ilk günlerinden seçimlerin yapıldığı 25 Ocak gününe dek endişe içinde bekleyen ve hatta erken seçim öncesi Yeni Demokrasi'ye destek vererek Yunan halkını 'uyaran' açıklamalarıyla, Syriza-karşıtı bir kampanya yürütülmesine adeta açıktan katkı sağlayan Avrupa'nın gözünün kulağının Atina'da olmasının asıl sebebi ise işte bu önlenemez yükseliş ve egemen sınıfların ayrıcalıklı statüsünün olası bir Syriza zaferiyle tehlikeye düşeceği endişesiydi. Henüz seçimler

gerçekleşmeden yürütülen bu karşı kampanya sürecinde parti programı ve stratejisi en başından bir yenilgi olarak görülmüş ve gösterilmişti. Dahası 26 Ocak sabahı, henüz parti afişleri ve platformları dahi meydanlardan toplanmamışken başlayan karalama kampanyası insanı hayrete düşürecek seviyelere ulaşmıştı.

Bugün devam eden bu süreç içinde radikal sol koalisyon projesinin ve parti stratejisinin başarısından ya da başarısızlığından söz etmek için henüz çok erken. Ne var ki bugün dünyanın dört bir yanında yüzlerce konferans ve panelde Syriza konuşuluyor, dünya basını tarafından her gün Maliye Bakanı Varoufakis'in ya da Başbakan Tsipras'ın demeçleri takip ediliyorsa hiç bir şey 25 Ocak gecesi kazanılan seçimin tarihi bir seçim zaferi olduğu gerçeğini değiştiremez. Peki bu zafer neden tarihi ve büyük bir zafer olarak adlandırılıyor? Yani diğer bir deyişle aslında bu zafere nasıl ve hangi koşullar altında ulaşıldı ki daha beş yıl önce bir protesto partisi olarak hareket eden ve sadece %4'lerde oy alabilen radikal solun temsilcisi bir siyasi parti iktidara gelebildi? ³

Bu soruya verilebilecek yanıtlardan ilki elbette krizin ağır bir biçimde hissedilmeye başlandığı 2010 yılından, Ocak 2015'e kadar olan süreçle ve bu süreçte toplumun siyasal tercihlerinde radikal değişikliklere neden olan etmenlerle ilgili. Zira Yunanistan'da yaşanan yalnızca ekonomik bir kriz değil hem siyasal bir çıkmazın hem de toplumsal bir değişim ve dönüşümün hikayesi ve bu hikaye aslında doğrudan doğruya Syriza'nın yükselişiyle paralel giden bir sürece sahip. Kriz dönemlerinde seçmenler her zaman radikalleşir ve daha radikal partilerin oy oranlarında ciddi artışlar görülür. Bunun en bilinen örneği geçmişte yaşanan Nasyonal Sosyalizm örneğidir. Benzer şekilde bugün Yunanistan'da Altın Şafak'ın üçüncü parti olarak seçimden başarıyla çıkmasının altında da bu gerçek yatmaktadır. Bununla beraber Syriza'nın yaşadığı sürecin bununla benzerlik gösterse de aynı süreç olduğunu söylemek doğru olmaz. Çünkü PASOK'un neredeyse yıkılma noktasına geldiği ve krizin faturasının geçmişte özellikle yıllar yılı parlamentoda isimleri duyulmuş bazı Yeni Demokrasi ve PASOK üyelerine kesilmiş olması siyasal bir açık yaratmıştı. *Metapolitefsi* diye adlandırılan 1974 sonrası restorasyon döneminde yeşil bir güneş olarak doğan PASOK'un yavaş yavaş batışı, her ne kadar parti bugün artık sosyal demokrat kimliğini dahi kaybetmiş olsa da, merkez solda ya da sosyal demokrasinin de solunda duran kesimlerce yeni bir arayış anlamına gelmişti. Bu noktada Syriza önemli ve dikkate değer bir alternatifti. Yani Syriza'nın yükselişinde aslında krizle geçen yıllarda partinin benimsediği tutumun, stratejisinin ve biraz da doğru zamanda doğru adımları atmanın büyük

³Seçim sonuçları için bkz. <http://ekloges.ypes.gr>. 20.02.2015.

payı vardı. Atılan bu doğru adımlardan biri de yukarıda da bahsedildiği gibi Syriza'nın halkın taleplerine kayıtsız kalmayarak halkla birlik içinde hareket etme ve sessiz yığınların sesi olma çabasıydı. Bu elbette parti programında da yansımaları buldu. Bu çerçevede Syriza'nın ısrarla üstünde durduğu üç konu vardı: Ulusal bağımsızlığın tam anlamıyla kazanılması, ülkede tasarruf önlemlerinin neticesinde yaşanan 'insanlık krizi'nin sona ermesi ve en nihayetinde halkın onurunun iadesiydi. Peki bunun anlamı neydi?

Yunanistan, bağımsızlığını kazandıktan sonraki dönemden Marshall Planı'na kadar bir anlamda İngiltere'nin himayesi altında varlığını sürdürmüştü. Soğuk Savaş döneminde İngiltere'nin yerini ABD almış ve özellikle NATO çerçevesinde ABD'ye bağımlı politikalar geliştirmek durumunda kalmıştı. ABD'nin ülkeye yönelik ciddi müdahaleleri ise 1967'de iktidarı ele geçiren Cunta döneminde ayyuka çıkmıştı. Cunta'nın yıkılışı ve metapolitefsi yani restorasyon döneminin başlamasıyla Karamanlis'in Yunanistan'ı Batı'nın yani Avrupa'nın bir parçası olarak ilan etmesinin ardından kazandığı yeni kimlikle Avrupa Birliği'ne üyelik için başvuran Yunanistan'da bu kez de Almanya'nın etkisi ve AB çerçevesindeki müdahaleleri söz konusu olacaktı. Bir anlamda Syriza'nın ulusal bağımsızlığın üzerinde bu kadar durmasının sebebi tam olarak buydu. Parti programında belirtildiği gibi AB'nin eşit devletlerinden biri olarak kendilerine dayatılanı kabul etmeyeceklerdi. Ana prensip görüşmeler yoluyla ortak bir noktaya varmaktı. Kendilerinin de karar verme sürecine dahil olduğu ve bizatihi görüşme ve pazarlıklarda konunun taraf devleti olarak aktif biçimde varlık gösterdikleri ve hatta yönlendirilen değil, yönlendiren oldukları bir sürecin işlemesi bu noktada hayati bir öneme sahipti.⁴ Tasarruf önlemleri bir son bulmalı ve Troika ülkeden gönderilmeliydi. Bu, borçları görmezden gelen şımarık bir çocuğun istekleri değildi. Borçların silineceği ya da varolan borcun ödenmeyeceği anlamına da gelmiyordu bu talep. Maliye Bakanı Varoufakis'in de dediği gibi yeniden yapılandırma gerekiyordu. Bankaların kayıplarının gülünç bir biçimde vergi ödeyen halkın omuzlarına yüklendiğini ve bunun siyasetçiler tarafından kurtarma paketi olarak adlandırıldığını belirten Varoufakis bu durumun Avro için kaçınılmaz sona işaret ettiğinin altını çizmişti (Varoufakis, 09.01.2015). Zira büyük borçlar vererek ekonomik krizin önüne geçme çabaları daha önce test edilmiş fakat başarısızlıkla sonuçlanmış bir kurtarma biçimiydi. Üstelik bu, tıpkı Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yaşadığı gibi insanlık krizlerinin ortaya çıkmasına ve dahası ırkçı-milliyetçi söylemlerle şiddetin gelişmesine sebep olmuştu. İşte Syriza Yunanistan'da

⁴ΣΥΡΙΖΑ. (July/Ιούλιος 2013).“Τι είναι και τι θέλει ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς?”. http://www.syriza.gr/page/idrytikh-diakhryksh.html#.VPlOgXuM_fY. 26.02.15.

yaşananın da bir insanlık krizi olduğunu ve genç işsizliğin (15-29 yaş arası) 2012'deki verilere göre %42,7'lere ulaştığı, emekli maaşlarının yarıdan fazla bir oranda kesintiye uğradığı, vergilerin yükseldiği ve pek çok kişinin tasarruf politikaları gereği işten çıkarıldığı bir yerde başka bir şey olmasının da beklenemeyeceğini yüksek sesle dile getirmişti. Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu, 18 aralık 2014'te yayınladığı raporda tasarruf politikalarının bedelinin insan hakları açısından nasıl bir sonuca mal olduğunu açıklamıştı. Diğer bir deyişle Yunanistan'da yaşanan sadece bir ekonomik kriz değil aynı zamanda bir insanlık kriziydi (Christopoulos, 2015). Tüm bunların yanında Avrupa'ya hakim olan korkunun aksine Syriza hükümetinin Yunanistan'ı avrodan çıkarma ya da avronun sonunu getirme gibi bir isteği yoktu. Buna rağmen parti, kamu borçlarının kontrol edilemez hale geldiği bir Avrupa'da avroyu korumaya devam etmenin de zor olacağı kanısındaydı. Syriza neoliberalizmin Avrupa'nın geleceği için büyük bir tehdit olduğunu ve AB'nin aynı neo-liberal politikalarla devam ettiği sürece bunun yalnızca AB'ye yönelik kuşkuları arttıracığı ve birliğin zarar göreceğini iddia ediyordu. Dolayısıyla Syriza'ya göre ya ileri gidilecekti ya da bugünün neo-liberal statik dünyasında kalınacaktı.

Yunanistan'da Syriza'nın yükselişi İspanya, İtalya gibi özellikle Akdeniz ülkeleri başta olmak üzere Avrupa'nın diğer ülkelerindeki sol partilere de ilham verince Avrupa'nın geri kalanına bir korku hakim olmuştu. Makro boyuttan mikro boyuta dönersek, Syriza nasıl bir değişim yaratacağı ki halk umut geldi diyebilirdi? Öncelikli hedef insanlık krizine neden olan etmenleri ülke içinde minimum seviyeye çekebilmek ve hatta en kısa sürede ortadan kaldırmaktı. Bu kapsamda yaklaşık 300.000 haneye ücretsiz elektrik verilecek; asgari ücret 686 avrodan 750 avroya çıkarılacak; aylık maaşı 700 avronun altında olan emeklilere yılda 700 avro ikramiye verilecek; gelir vergisi uygulamasıyla çoğunluğu vergi vermeyen yurtiçindeki ve yurtdışındaki zenginlerden de vergi alınarak beş yıldır zaten vergi yükünü yüklenmiş toplumun düşük gelirli kesiminin nefes alması sağlanacak; borcunu ödeyemeyenlerin borçları yeniden ödeme yapabilecek duruma gelene kadar dondurulacak; işçi haklarına ilişkin düzenlemeler geliştirilerek toplumsal örgütlenme ve kalkınma teşvik edilecek; eğitim ve öğretim tamamen ücretsiz hale getirilecek; ekonominin canlandırılması için yeni yatırımlar ve teşviklerle beraber yolsuzlukla ve ağır işleyen bürokratik yapıyla mücadele edilecekti.⁵ Tüm bunların yanında toplumda yankı bulmuş diğer konulara da değinen Syriza, Yeni Demokrasi tarafından kapatılan ulusal kanal ERT'in yeniden açılacağına dair sinyaller

⁵SYRIZA. "What the SYRIZA Government will Do". <http://syriaza.net.gr/index.php/en/theseis/45-whatthe-syriaza-government-will-do>. 24.02.15

verirken, aylardır Maliye Bakanlığı önünde işten çıkarıldıkları için çadırlarda kalarak eylem yapan temizlik işçilerinin işlerine geri döneceklerini müjdelemişti. Göçmen politikaları da partinin önem verdiği diğer bir konuydu. Bu kapsamda göçmenlerin durumlarının iyileştirilmesi adına yeni düzenlemelere gidileceğini ve yapılacak yeni yasayla Yunanistan'da doğan göçmen çocuklarına Yunan vatandaşlığının verileceğini duyurmuştu ki, vatandaşlığı toprağa dayalı değil kana yani soya dayalı veren Yunanistan için bu da çok önemli bir adımdı.

Syriza yaklaşık iki aydır hükümetin başında ve iki ay içinde yaşanan değişim partinin ülkeye yeni bir soluk getirdiğinin en büyük göstergesi. Laik devlet anlayışı çerçevesinde laik olmayan Yunanistan'da İncil'e el basmadan yemin eden milletvekillerinden, Dijesselbloem'un karşısında masaya özgüvenle oturup, yeni bir program için kıyasıya pazarlık ederek halkın onurunu iade eden Varoufakis'in çabalarına kadar Syriza deneyimi, Yunanistan'ın ilk sosyalizm deneyimi olması açısından gözardı edilemeyecek bir öneme sahip. Bugün Syriza'ya oy vermemiş kesimler dahi tıpkı Syriza'nın bir mucize yarattığını yazan Mikis Theodorakis örneğinde olduğu gibi partiye karşı yürütülen karalama kampanyasına karşı koyuyorsa, öyle görünüyor ki Yunanistan dünya kamuoyunun ilgisini üzerine toplamaya önümüzdeki günlerde de devam edecek (Bratsis, 04.02.2015).

Referanslar

- Bernstein Eduard (1993), *The Preconditions of Socialism*. (UK: Cambridge Texts in the History of Political Thought).
- Bratsis, Peter. (04.02.2015). "Syriza From Hope to Event?". <http://www.analyzegreece.gr/notes/item/111peter-bratsis-syriza-from-hope-to-event> (27.02.2015).
- Christopoulos, Dimitris (2015), "Today the Greek Case is also a Human Rights Case". *Analyze Greece*. <http://www.analyzegreece.gr/topics/time-of-crisis/item/121-dimitris-christopoulos-today-the-greek-case-isalso-a-human-rights-case> (23.02.2015).
- Denwood Andy (14.05.2012) "Profile: Alexis Tsipras, Leader of Syriza". *BBC*. <http://www.bbc.com/news/world-europe-18059516>. (27.02.2015).
- Κατερίνα Πρίφτη. (24.01.2015). "Η ιστορία του ΣΥΡΙΖΑ από ένα «μικρό» κόμμα σε κόμμα εξουσίας. Οι ημερομηνίες «σταθμοί»" *The Huffington Post Greece*, http://www.huffingtonpost.gr/2015/01/26/politiki-istoria-syriazastathmoi_n_6536884.html (22.02.2015).

- Kechriotis, Vangelis (12.02.2015). "'Sans-Cravates' ya da Kurallara Karşı Çıkmayı Nerden Öğrendi Bu Yunan Gençler". *Radikal*. http://www.radikal.com.tr/yenisoz/sans_cravates_ya_da_kurallara_karsi_cikmayi_nerden_ogrendi_bu_yunan_gencler-1291513 (26.02.2015).
- Kouvelakis, Stathis (2015), "Syriza and Socialist Strategy" <https://www.youtube.com/watch?v=FV2jCTBjlpQ> (25.02.2015).
- The political resolution of the 1st congress of SYRIZA* (2013). http://www.syriza.gr/article/id/53894/The-political-resolution-of-the-1st-congress-of-SYRIZA.html#.VPIKIXuM_fZ (25.02.2015).
- Poulantzas, Nikos (2014), *State, Power, Socialism*. (London: Verso).
- Sonmez Pinar Dilan (2014). "The Social Democrat Experience in Greece and Turkey: PASOK and CHP's Powers". *Master Thesis*. The Panteion University of Social and Political Sciences.
- Squires, Nick (26.01.2015) "Who is Syriza Leader Alexis Tsipras?" *The Telegraph*. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/greece/11368988/Who-is-Syriza-leader-Alexis-Tsipras.html> (27.02.2015)
- ΣΥΡΙΖΑ. (July/Ιούλιος 2013). "Τι είναι και τι θέλει ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς?". http://www.syriza.gr/page/idrytikh-diakhryksh.html#.VPI0gXuM_fY (26.02.2015).
- SYRIZA. "What the SYRIZA Government Will Do". <http://syriza.net.gr/index.php/en/theseis/45-whatthe-syriza-government-will-do> (24.02.2015).
- Tsipras, Alexis (13.01.2014), "The Europe We Want" *New Europe*. <http://www.neurope.eu/article/europe-wewant> (15.02.2015).
- Tsipras, Alexis (2015), "On The Cusp of a Historic Change". *Huffington Post Greece*. http://www.huffingtonpost.gr/alexistsipras/story_b_6415782.html?1420459892&utm_hp_ref=greece&utm_hp_ref=greece (24.02.2015).
- "Ümit Akçay ile Röportaj: Syriza İçin Asıl Mücadele Yeni Başlıyor". *T24 İnternet Gazetesi*. (26.01.2015).
- Varoufakis Gianis (09.01.2015), "Why I am Running for a Parliamentary Seat on SYRIZA's Ticket". <http://yanisvaroufakis.eu/2015/01/09/why-i-am-running-for-a-parliamentary-seat-onsyrizas-ticket/#more-6316> (15.02.2015).
- <http://ekloges.ypes.gr>. (20.02.2015).